

Preus per subscripció

En Barcelona. 1'00 Pta. trimestre.
 Fora. . . . . 1'50 » »
 Artistas extranjers, 25 Ptas. l' any

Redacció y Administració

Carrer Diputació, 125, 2.º, 3.º

Sucursal pera cartas y avisos: en l'Arxiu de
 D. J. Gelabert, Unió, 5, 3.º 2.º

Preus de cada número

Número corrent.. . **10 céntims**
 Id. atrassat. . . **15 »**

ASSOCIACIONS DE SOCORRO MUTUO

Nostres lectors antichs recordarán sens dubte que en lo número 30 de *LO TEATRO CATALA* aparegué un article fent consideracions respecte á un llibre que ab lo titol *Una fase de la cuestión social* va publicar lo any passat nostre amich D. J. Vila.

La qüestió de que s' ocupa aquet senyor en la expressada obra, está relacionada ab la marxa y modo de ser dels Monte-píos, y nosaltres creyém avuy oportú parlar un poch, no respecte al llibre del qual ja várem ocuparnos, sino sobre l'assumpto que en ell se tracta; porque ara precisament s' ha constituït en Barcelona una nova societat ó germandat pera cassos de malalties, que potser será la precursora del millorament que pot y déu realisar-se en semblants associacions:

Fa temps—com iniciárem en aquella fetxa—que volíam dir alguna cosa pera lograr que fessin un pas endavant aquesta classe de societats benéficas, perque ja que afortunadament estem en época de progrés, es natural que las associacions d' últims del sigle XIX no estigan regidas avuy día per disposicions del temps de la picó, cosa que passa en algunas que no han sabut ó no han volgut encara surtir de la rutina.

Per fortuna es fácil que aquesta nova Associació de que parlém y que portant per titol «El Amparo» está constituïda en aquesta capital desde 'l día 19 de Juny prop-passat, obrí nous horitzons á las germandats que 's fundin pera socórrers sos individuos en lo cas d' estar malalts.

Així, en efecte, pot esperarse després de llegits los Estatuts de la naixent Associació, ab quins Estatuts han quedat romputs los vells motllos que fins ara havían servit de pauta al redactar la majoria dels reglaments de las germandats fundadas de molts anys á aquesta part.

Los Estatuts de «El Amparo» son verdaderament propis pera l' objecte de la Associació a que están destinats. La concisió y claretat ab que están fets

denota que la Comissió encarregada de redactarlos, ajustantse plenament á la idea humanitaria y de verdadera fraternitat en que deuen basarse las societats de la índole á que «El Amparo» perteneix, va voler opartarse de las trabas que certs reglaments antichs posan pe'l cobro de subsidis y que molts vegadas fan impossible ó quant menos molt qüestionable que'ls malalts se vejín deguda y promptement auxiliats en lo apurat cas d' acudir á reclamar l'auxili que'ls brinda 'l Monte-pío.

Perque hi há societats d' aquesta classe que, separantse en realitat del fi que en son fondo portan, se dedican ab preferencia á acumular fondos ab l'afany, innecessari fins á cert punt, de arribar á tenir en caixa un capital.

No sembla sino que alguns tingan á vanagloria fer los balanços anuals ab una gran cantitat existent en caixa y qu'es invertida de vegadas en la compra d' accions de Societats de Crèdit ó en l'adquisició de fincas, cosas enterament ajenas á la nobilíssima institució de las Societats de Socorro mútuo. També s' ha donat lo cas alguna vegada de que 'l caixer ha fet serví 'ls diners de la associació pera negocis particulars y alguna societat podriam citar en la que, al fer arqueig no s' han trobat los fondos corresponents y s' ha hagut de procurar obtenir quant menos, com garantía y pera tapar semblant irregularitat, que 'l tresorer firmés documents executius ó pagarés á favor de la associació respectiva.

Un altre dels cassos que malmeten la humanitaria institució de mútuo socorro, consisteix en algunas de las mentadas societats en la preponderancia que tenen los andadors. Los Estatuts de «El Amparo» fan que, al pas que aquet ocupi ab dignitat son lloch corresponent, lo President siga que tinga tota l'autoritat y totas las atribucions indispensables pera dirigir l' Associació y d' acord ab los demés individuos de la Junta de Govern, administrarla en deguda forma.

També está previst en favor dels associats, en los Estatuts de que 'ns ocupem, un punt que la majoria dels monte-píos tenen enterament descuidat y que

tal com algunes lo resolen es un verdader contrassentit en tota societat que vol inspirar sos actes en la idea del bé y en sentiments propiament humanitaris: la qüestió de socórrer als malalts en èpocas de epidemia y en circumstancies anormals.

Aixó, conforme dihem, es un contrassentit; es més encara, es una monstruositat, y sempre serà una injusticia en perjudici del pobre qu'es precisament qui en los monte-píos deuria véure's sempre amparat ab preferència.

¿Què 'n farem que una associació de socorro mútuu tinga vuyt, ó deu, ó dotze mil pessetas en caixa, ni qu' hagi comprat accions del empréstit de Cuba, ó hagi adquirit una finca que pe 'ls seus fins no li fa falta, si ab tots aqueixos diners, ó aqueixas Cubas, ó aqueixa finca urbana, quant vè una calamitat consent que 'ls associats que tenen mes medis ó més temor se 'n vagin de Barcelona sense fer cap sacrifici en favor dels germans pobres que restarán aquí potser sense feyna y sobre tot (y aixó es més trist) sense recursos de la associació en cas de que sigain víctimas, per exemple, del cólera, perquè durant los temps d' epidèmias la associació *está en suspens*, segons prevé 'l seu reglament?

¿Deu consentir-se que 'ls fondos que hi hagi en caixa, recaudats precisament pera socórrer á associats malalts, no serveixin á aquest objecte, perquè los que 'ls han de menester son pobres y perquè un reglament fet ab hipocresia diu que fins que passi la epidemia; aixó es, fins que tornin los associats més poderosos, no poden destinarse al servey preferent del Monte-pío?

¿Es aixó noble, es humanitari, es just?

No; ni es just, ni humanitari, ni noble, ni deuria consentir-se en cap manera.

Enhorabona que 'ls associats puguin abandonar la capital en temps de epidèmias, de revolució ó de altrás calamitats públicas; pero aixó no ha de ser may en perjudici d' aquells que no 's moguin de casa seva, sino que, al contrari, ha de fer-se de manera que 'ls que se 'n van se recordin dels que no poden imitarlos, y procurant que si, mentre ells son fora la Associació ha de menester 'l seu concurs, sapiga que aquest no li farà falta.

Per aixó trobem molt acertat lo capítol VI dels Estatuts de «El Amparo» qu' hem llegit y dels quals no volem prescindir de copiar lo primer párrafo del art. 48 que diu aixís:

«ART. 48. En épocas de epidemia, contagio y otros casos de fuerza mayor, esta Asociación se dedicará también á su fin humanitario; y al efecto de socorrer á los que enfermaren en tan desgraciadas circunstancias, que es cuando más necesitan el auxilio los asociados que no salen de la ciudad, los que se ausenten deberán satisfacer por adelantado el importe de un trimestre, entregándolo al Presidente al dar aviso de su partida. El que se ausentare sin entregar dicha suma, será dado de baja en la Asociación.»

Luego detalla 'l procediment per cas de que se ausentin los individuos de la Junta de Gobern, á fi de que no deixi de funcionar la Associació, qual marxa quedarà en suspens no mes si s' acaban los fondos, sense que per aixó quedi disolta, sino que, passada la época anormal, se determinarà lo convenient, celebrant Junta General extraordinaria.

També prescindeixen aquests Estatuts d' imposar multas, havent ideat altre recurs ab lo qu' es de esperar que 'ls associats prenguin part activa en las Juntas Generales y que únicament los morosos experimentin, si están malalts, los efectos de sa desidia.

Será molt llarch lo preténdrer analizar un per un los artícles dels Estatuts de «El Amparo», per quin motiu no ho fem ab tota minuciositat; pero recomanem sa lectura y son estudi á las Juntas de Monte-píos y á las personas á qui interessi la bona marxa de las asociaciones de socorro mútuu, en la convicció de que las innovacions que tant bé eátan justificadas, serán presas en consideració per altrás germandats.

Y si á més de dits Estatuts s' analisa be *Una fase de la cuestión social*, de D. J. Vila, ¡qui sab si de la primera capital catalana surtirá la reforma y millorament d' una institució que en l' extranger está sólidamente desarrollada y que també pot estarho en Catalunya y en tot Espanya si s' aparta de la rutina y si infiltra en sa manera de ser la savia de vida de la verdadera y franca fraternitat! ¡Qui sab si podrán vanagloriarse de lograrho 'ls fills de Catalunya.

P. de R.

La setmana

Ja hem arribat per fi al Juliol, la época de la xafogor y de las pussas. ¡Aixó es una delícia!

Lo qu'es als afortunats mortals que viuen en aquestas latituts, á horas d' ara no 'ls hi falta que suar ni que gratar. Subjectes hi ha grassos ells, rojos ells, y atrafegats ells, que tenen lo cos convertit interiorment en un alambich y exteriorment en un viver d' aquells simpátichs insectes, saltadors per excelencia y golafres per temperament.

Lo cos piramidal de donya Sinforiana, una *jamona* coneguda meva, es confirmació plena de lo que dich. La seva *humanitat*, que passa de cent, expeleix per millions de poros columnas de vapor d' aygua que condensadas demunt de la pell, li donan la aparenencia d' un *ballenato* acabat de pescar.

Per altra part, atretas per l' exhuberancia dels seus molsuts *cuatro quartos* y d' un suculent banquet en perspectiva, millions de pussas han invadit aquells terrenos encara verges, y s' atracan d' un modó tal, que l' *ánima vili*, camp de sas experiencias, está tot lo sant dia tocant la guitarra com qualsevol *cadell* de la primera volada.

En cambi, á las nits, quant los vehins descansan en sos respectius pisos, donya Sinforiana, treyentse lo púdich vel que en forma de camisa tapa sos encants, s' entrega ab salvatge alegría al extermini d' aquell liliputiense ejército qu' ha invadit sos dominis. L' altre dia lo raig del sol primer la sorprengué encara en camisa exercint d' *ángel exterminador*, mentres donaba lo passaport etern á centenars de pussas que al seu costat, dintre un rentamans, s' debatían entre las ánsias de la mort per asfixia.

¡Pau sobre eixas víctimas ignocents de la intemperancia humana!

Per cert que un servidor de vostés, en la *nit de autós*, vaig passar un bon ratet, qu' en altra ocasió tal vegada m' hauria costat quatre quartets en alguna barraca de la plassa de Catalunya. Dich aixó perquè la tal donya Sinforiana es un verdader *fenómeno*. Jo ja 'm figuraba una cosa per l' istil; pero la realitat va deixarme *blau*. Figúrinse uns peus del tamanyo d' un *gnssi* major de edat, que en progressió ascendent se continuan ab dugas columnas de Llotje, enllassados ab la bomba captiva, y ja som al primer replá; d' allí vè una superfície botaruda com la carena del Tibidabo, guarnida ab dos melons com dos Montjuichs de tamanyo natural, y per fi, un cap ab

una boca com la del arch de Triunfo, unas dents com las torres del port, un nas com si portés 'l *Pelayo* encastat al rostre, y uns ulls grossos y brillants com dugas claraboyas. Tot aixó coronat per una mata de cabells que sembla una canyada de bambú. ¡Ara diguinme si ho han vist may tot aixó per quatre quarts!

Inútil crech, donchs, manifestar qu' en tota la santa nit no vaig poguer clucá 'ls ulls mentres que davant dels mateixos anaba donya Sinfioriana descobrint las maravellas de la naturalesa.

Tant fou aixís, qu' al dia següent, no havent pogut posar aturador ab las anglas dels dos dits *pulgars* al devastador exércit dels *vámpiros* en petit, per acabar ab ells va immergir sa *hectográmica* humanitat en las onas de la Mar Vella, ¡y allí 'haurían vist tarrabastall! A vora d' ahont tingué lloch la *botadura* al aygua de la mencionada jamona, hi havia també prenent lo bany las quatre germanas Valldany que mal comparadas semblan quatre sardinas *tisicas*. ¡Ben comparadas, semblan mes aviat quatre panillos rebaixats... de ranxo! Donchs bé; las germanas Valldany, al entrar donya Sinfioriana al aygua, ab tot y portar carbassas, van sentirse engolidas per la onada qu' entorn la jamona va aixecarse, á causa de la seva immersió.

—¡Ay, Dèu meu! jo 'm ofego!—cridaba la gran.

—¡Socorro!—gesticulaba la petita.

Las dugas mitjanas ja feyan l' ánech. Sort d' en Julio y en Roca, setmesons del *Jockey-Club* y respectius promesos, que van agafarlas pels garrons com dugas conillas, sino la mare Valldany, á horas d' ara, ploraria desconsolada la prematura mort de dos dels seus rebrots, iguals á n' ella en lletjesa y neceitats.

Y tot perque donya Sinfioriana, á modo de Colós de Rodas, havia anat á refrescar sos virginals encants en las platxas del Mediterrá... quant li seria més convenient lo centro del Pacífich.

Sempre ho he dit: lo greix es una calamitat y al istiu més encara. Las Corts espanyolas haurían de ocuparse d' aquet punt interessantíssim.

***

Ja tenim publicat lo programa dels festeigs ab que la ciutat de Barcelona solemnizará 'l quart centenari del descobriment del Nou Món. ¡Quina ganga! ¡Vintidós dias de festas!

Vintidós dias que ara una batalla de flors, ara focs artificials, ara carreras de caballs, ara professons cívicas, etc. Lo programa es extens, y ho abarcaria tot. No dich tot perque en lo meu concepte s' ha deixat alguns espectacles de molta *salida* y nous al mateix temps, com son *Batalla de sogras al Torin, cassa del marit* (moxiganga que pot tindre lloch á tot arreu desempenyada, per noyas de quinze á trenta anys; exhibició de tipos populars que serán previamente *esquellats*, ó siga publicats en «La Esquilla» professó cívica de gomosos montats uns sobre dels altres al istil del quadre *Boria avall*, y alguns més que oportunament indicariam. Ab la proximitat de las festas ja hi ha casa ahont se treballa dia y nit pera poguer lluhir bona roba exterior. L' altre dia m' ho explicaba en Xupó, que porta 'ls llibres de una casa de comers en calitat de camállich... mercantil.

—Nosaltres ja ho tenim arreglat,—me deya.—La dona ha arrencat la cortina del balcó y me 'n faré un *terno*; ¡al istiu tot farsa! Ella s'arreglará unas faldillas d' una saca que 'l any passat va enviarme mon

germá desde Collbató plena de patatas. La noya gran s' arreglará un cós de la banoa petita, y al nen li farem un traje dels cobre-taulas de hule que tenim á la del recibidor.

Com aquesta hi há moltras altras familias que passarán la pena negra una temporada á fi de exhibirse durant las festas ab la decencia deguda... ¡Dèu las ampari!

***

L' aconeteixement del dia es lo motí de las verduleras madrilenyas. Ellas nos han donat ab son varonil esfors un exemple als mascles digne de tindres en compte. Molts han buscat lo motiu d' aquesta bullida de sanchs *verduleresca*, y en honor de la vritat, s' ha de dir que no l' han encertat encara. L' únich, lo sol afortunat investigador qu' ha dat ab la causa, es lo qui firma aquestas ratllas: per lo tant, reclama privilegi d' invenció durant vint anys.

La causa del motí no es altra que la moda dels *pelotaris*, avuy tant en boga en la vila del ós.

Las donas han après dels pelotaris l' art de llenxar ab forsa la pilota; pero, amigas d' exagerar las cosas, han convertit las pilotas en pedras, y del primer saco han deixat coix al governador, bornis á sis guindillas y macats de debó á uns quants civils.

¡Y ara que vagin dihent que la dona no progressa!

Veyam qué passarà si 'l govern los hi torna las pilotas.

P. A. U.

Despedida

Mon bé, jo necessito sols dirte que t' adoro,
Que ma única frisansa es lo teu pur amor,
Qu' es molt lo que sufreiro, qu' es molt lo que jo ploro,
Y puig la pena 'm mimva y de tristesa 'm móro,
Jo vull que las angojas tu sapias del meu cor.

Jo vull que tu no ignoris que fá molts y molts dias
Recansa n' es ma vida de tant qu' estich patint,
Que son ja mortas totas las esperansas mias,
Que son mas horas negras, tant negras y sombrías
Com la foscó que llensa lo tenebrós abim.

De nit, quant platejada la lluna en sa carrera
En l' altre món los passos s' estela vá marcant,
Jo feble la contemplo per la estrellada esfera
Com si 't vegés passarne com fada joganera,
Y aixís las meas penas se calman un instant.

Comprench que tas besadas no podrán may ser meas;
Comprench qu' enmirallarme als ulls teus ho podré;
Més t' aymo y sols desitjo, posant á mon dol trevas,
Seguir en mon deliri jo las petjadas tevas
Y en lloch ¡ay! d' aborriarte, molt més t' estimaré.

A voltas penso darte ma eterna despedida,
Borrarte de la pensa, fugint de ton conhort.
¡Pensarho es sols un somni: mon ánima no oblida!
¿Qué vols tú que jo fassi, si ets tu ma sola vida?
¿Qué vols tú que jo fassi de lo meu pobre cor?

Tas horas passarian 'sent més y més volguda
Tals llassos volguer rómpre podria may ningu.
Mes ¡ay! que sempre 't miro per' mi insensible, muda:
Com flor que 'l vent arrastra, veig ma ilusió perduda
Y 'm móro d' anyoransa per tu, no mes per tu.

La causa no vull dirla, l' esguarda sols ma pensa:
Tu vius d' altra esperansa que 'l temps desfullará,
Si estimas á un altre home ab alegria inmensa
Y per tendras promesas lo meu amor se llensa,
Molt just es que 't perdoni per no sabé estimar.

Mon somni era aytal ditxa, per ma dissort fallida;
Mes ans jo d' arrentarme á trosos lo cor meu,
Per última vegada t' don' ma despedida,
La llum de mas tenebras, la estrella de ma vida,
Ma lira de poeta, ma joventut. ¡Adeu!

ENRICH AYNE Y PLÁ.

Revista Teatral

Novedats.—*Lo que no muere*, comedia castellana en tres actes de D. MARTINEZ BARRIONUEVO.

Aquest jove y ja popular novelista que téu fa poch temps sa entrada triuñal en lo teatro ab obras tan celebradas com *Cain*, *Los escuderos* y *El gran escándalo*. acaba de darnos una mostra de sa fecunditat y de son talent ab la comedia qual títol estampem mes amunt. *Lo que no muere* es una producció que, si be en la part textual peca de inexperta y un xich inverossimil, tè en cambi bellesas de primer ordre, escenas interessants y tipos molt ben descrits. *Lo que no muere* es la pietat de la dona, y ab lo pretext de probar aixó, lo Sr. Barrionuevo combina una série d' incidents y presenta una heroina interessant y conmovedora en alt grau.

Lo públich, qu' era per cert escullidíssim, premiá l' acert del Sr. Martinez Barrionuevo, demanantlo ab insistencia al final del según acte y després de acabar la obra.

La interpretació superior, com sempre que 's tracta de la companyia del Sr. Mario. Recordem entre 'ls que hi prengueren part las Srtas. Guerrero y Martinez y 'ls Srs. Thuiller, Montenegro y Mendiguchía.

Eldorado.—*Las campanadas*, sarsuela en un acte, lletra dels Srs. ARNICHES Y SUCCI, música del MTRE. CHAPÍ.

La empresa de Eldorado, l' ha encertat altra volta, y van mil y una. *Las campanadas*, es obra de verda der éxit. Figúrinse un argument que está desarrollat ab molta *chispa*. Escenas prenyadas de *quid-pro-quos* frants y ben tramats. Llenguatge lleuger y epigramátich un si no es carregat de pebre. Música preciosa, portant tota ella 'l sello de la personalitat del ilustre autor de *La Tempestad*, y por lí una interpretació mes que regular, y tindrán un conjunt que, francament, lo qui no vaji á véurer *Las campanadas* será alguna *toca-campanas*. La música, sobre tot, mereix especial menció. Sobressurt un coro á mitja veu qu' es de lo mes pulit que en obras de 'l género lleuger hem vist. Sencillíssim y divinament adaptat á l' esprit de la lletra, siguié estrepitosament aplaudit. també un duo de barítono y tiple meresqué ésser repetit, lo mateix que un terceto de tiple, tenor y baix y una *jota* corejada.

En fi, tota l' obra val y creyem que la empresa de Eldorado haurá trobat un altre filó pera explotar.

La interpretació, á cárrech de las Srtas. Ferrero y Esplugas, dels Srs. Bosch, Colomé, Gimeno y altres que no recordem, bastant arreglada.

Siga la enhorabona.—R.

Conversas d' Art

EN LO CAFE DEL CIRCOL ARTISTICH

—Suposo que ja haurás vist los quadros de'n Barrau —deya un conegut artista tot barreiant en una copa cervesa y gaseosa.—¿Y creus tu qu' alló es fer art? ¿No veus clar y manifest que dit artista cada dia ho fa pitjor? Ahónt es l' artista qu' havia de matarho tot?

—Ja veurás; no t'exaltis, y parlémá pans —li replicá un que á la taula estava.—Comensaré per dirle que lo exposat per ell aquesta setmana en lo Saló Parés, no m' agrada gaire en general; pero fixat en

lo quadro del centre y veurás que reuneix algunas qualitats recomanables.

—¿Quinas? Perque jo las he buscat y no n'hi he trobat cap. Allí, no hi há lo natural, y tot plegat sols trobarás lo convencionalisme; millor dit, la xifladura *verista*.

¿Mas vist may tú, que en plena llum, y banyadas per lo Sol sortíssim las figuras emboiradas y donguessim aquella sombra moradenca?

¿Ahónt es lo relleu? ¿Ahónt las distancias? ¿Si tot es pla y esblaimat! ¿Y aquella noya de la part esquerra, que ni dibuix té? ¿Creus tu que lo ara exposat es lo que cabia esperar de qui va comensar fent obras com *La Rendició de Girona*? ¿qué més ha fet?

—Pero, home de Déu! Si tot ha dins tu sempre tindrás rahó, Escolta. Jo no crech ab aquesta ni aquella escola; per mi en Art no hi ha mes que bo y dolent; pero 'm diferencio de tu en la apreciació de lo bo y de lo dolent; no m' exalto y procuro tenir calma y véures las cosas y 'ls fets ab fredor. Los *veristas*, que dius tu, y que tant te posan nerviós, farán lo mateix que 'ls altres: los que tenen talent lo demostrarán y 'l que no'n tinga, no; y mes ó menos prompte, caurán del burro y farán lo que puguin fer. Desgraciadament ara hi ha modas en lo art, y per aixó cada dos ó tres anys surt una nova tendencia que, prospera ó no de moment; y que al fi cau; pero sempre sura — fixathi bé — aquell que té bon temperamen artistich. En Barrau aquesta vegada ha errat, per mes que sos quadros no son tan dolents com tu vols suposar. No t' apuris, que si no es ara, será mes tart, y ho veurá perquè te talent y cambiará de rumbo. Qui no cambiará son sos companys d' exposició, que ¡pobrets! no fan mes que donar producte als marxants de colors y telas; excepció feta del quadro de'n Tamburini, verament notable per la elegancia, finura de tó, brillantor de color y vigor. Yo no se si tu ho veus com jo; pero á mon parer es la obra més sencera qu' ha fet en Tamburini.—

Yo com agafessin cada un d' ells una revista, ó acabá la conversa. y jo prengui lo sombrero pera traladarme al

CAFÉ AMERICANO

En sa primera sala, á má dreta, hi trobarán en complerta barreja tenors, barítonos, baixos, agents teatrals, empressaris, aprenents de cantadó y sos admiradors, perque avuy dia aquestos tenen *claque* y partidaris ans de debutar.

Una consumació me dóna dret de séurer á la vora d' ells, me proporciona motiu per aquestas quartillas y 'm distreu perque 'ls artistas de teatro sempre son noys grans.

Té la paraula un d' alt, escardalench, y ab veu de baix diu:

—Si, senyors: aixó del Calvo-Vico es una nova ensarronada: qui no tingui dinérs que no s' posi empressari perque aixó mata 'l negoci y escama á la gent: ¿No es veritat, noy?

L' aludit' qu'era un de rós que mira sense enfocá, ab to despreciatiu respongué.

—Si: y te molta rahó aquet. En Sandró que vagi á fer bolos. ¿Y de qué li ha de venir lo portar un teatro? Jo que hi sigui 23 vegadas empressari, sense quedar á déurer un xavo á ningú no m' hi veuria en cor de fer ópera en aquell teatro y ell sense lo mes necessari... ¡Vaja! home, vaja no 'm vingue á mi ab aquestas cosas.

—En no fentho tu,—li objecta un de gros ab acent

mallorquí—res pot anar be per tu. Si tu haguessis fet la companyia, allavors lo teatro seria lo primer del món y los cantants....

—¿Que enrahonas ara tu? ¿Perque t' han parlat...? ¡Vés home, vés!... Cobrarás com los mossos de cale, cada dia... si no se 'n descuidan son... ¿Quán te han ofert? ¿trenta rals diaris! No te 'ls fassis mal bé! ¡Corre, home!

—May s'havia vist aixó d'ara,—digué tot airat un altre, jo quant vaig debutar me dongueren dos duros y avuy als sis anys de carrera tenen la barra de oferirme lo mateix. Sí, ara ja se sab, un baritano.... dos duros, una setmana de temporada y tornar á peu ó nadant

—Be, vamos—digué aixecantse un de coll curt y gros que camina com una oca,—tindrém ópera per quinze dias. ¿Y quin repertori?

—Home, ja ho pots pensar, *Lucia Ernani* y com á extraordinari *La Africana* y *Carmen*.

—¡No, que 't darán *Lohengrin* y *Garín* y te n' estrenarán dugas de novas....

—Si, y ben novas que serán. ¿Y quant obran? disapte? vaja donchs anyadi aixecanse fins dissapte y á rebentarho tot, perque suposo que be hi podrém entrar d' arrós.

—Pues no faltaria mes que despres de no escriurarme encara hagués de pagar.

E' se n' andooni contenti á satisfalti á girare por la Galleria degli uccelli, mormorando chiassuno degli altri. Così é la vita artistica.

ARMAND TAPAGE.

Secció del Graciós

Servidor...

De vos'és

Per lo que'ls pot convenir un servidor m'ofereixo á servirlos. Es un dir... No entenguin, perque serveixo, que serveixi per servir...

Ja m'entendrán: al servici he servit, servint com cal; y 'ls puch ensenyar l'ofici de serveys prestats per vici sense ser cap *servicial*.

De servir hi ha diferents maneres que, ben serxidas, serveixen en molts moments de prácticas acullidas pe'l «Códich dels serviments»

Donchs, un servidor, sóch un servidor que molt m'hi miro en servir (pagant) al punt per tots serveys... (salvo algun que no servesch; val á dirho).

¿De qué 'm serveix, poden dirme, eix afany per servir tant?

Si se serveixen seguirme, veurán de qué pot servirme lo servey, de quant en quant.

Perque jo'm guanyo la vida fins al méu *servey* servint; y, aixís, per poch agrañida la *servienta*, si es servida, me serveix, de franch, sovint.

D'aquí vé que, á lo millor, fins sos serveys m'ofereixi la senyora del senyor.

per més que jo la serveixi... ¿L'hán entés á un servidor?

PEPET DEL CARRIL.

Epígrama

—No he vist may.—deya en Magí,— casament mes esguerrat

—Perqué?

—Per que t' has casat ab una dona.....

—¿Vols dí?

MAYET

Secció del Pirotecnich

Diu un periodich: «Las germanas Celina y Eva Delepierre, son una notabilitat»

De manera que si las dugas son una notabilitat, cada una d' ellas resulta serne mitja.

¿Dich be, señor revistero?

«La Renaixensa que feya dos vols cada día, un al dematí y altre al vespre, ab aquestas calors ha resolt (qui sab si si 's plau per forsa!) no ferne sino un desde 'l dia primer del actual.

Los seus lectors se quedan per consegüent, sense lo vol del vespre que 'ls servia de gorra de dormir

Pero no vol dir res; com que fa calor, dormirán mes á la fresca.

LO POLVORISTA.

Repertori de Fora

Vilanova 4 de Juliol

Estimat director: ab extreordinari éxit varen fornir á posar en escena en lo teatro Tivoli lo dia de San Pere, la xistosa y aplaudida comedia ¡*Viva 'l divorci!*!

A la nit d'aquell mateix dia varen posar lo melodrama *El salto del Torrente* obra de aparato en la que'l director de la maquinaria va tenir grau acert en las transformacions produhint un gran efecte escenich en tots los cuadros que conté. Tots los actors y actrius be, distingintse 'ls senyors Borrás y Serrallara.

D' aquest ultim pot ben dirse qu 'es un actor excelent perque tots los papers de caracter li están be.

Fent una digressió faré constar, que, desde que 's funciona aquesta temporada, hi ha un vehí que té en sa casa molt prop del teatro un barítono que durant las funcions canta sens tó ni so, y que sembla canta exprofs quant los actors están en escena pera ferlos distréurer á ells y als concurrents. No fa molts días que'l senyor Borrás va tenir que dir en una escena las paraulas: «¡Que parli!» y respongué baladrejant dit barítono ¡Vejin! l' efecte que va produhir dintre del teatro tal resposta!

Y tornemhi.

Ahir día tres, á la tarde *El salto del Torrente*.

Al vespre despres d' una brillant sinfonía executada per la aplaudida orquesta «La Vilanovesa», va representarse 'l drama catalá de D. Frederich Soler *Batalla de Reynas*, obra premiada per un certamen de Reus y per la Academia Espanyola.

En ella van ser objecte de aplausos la senyoreta Sala, la senyoreta Morera (M) y 'l senyor Serrallara que va desempenyar molt be 'l paper de *Uch*.

En la pessa *Los demonios en el cuerpo* va distingirshi la senyora Delhom, com tambe lo senyor Bals.

La concurrencia segueix queixantse de que s'acabi á altas horas de la nit.

R. N.

ANDALUSÍA

III.

Desde Granada.

De Cádiz á Granada hi ha una distancia de 26 horas de ferro-carril, obligant al passatger á fer tres cambis de tren que no deixan de causar molestia.

Pero com en aquet món tot 'té recompensa, no deixa de tenirla aquet penós viatge al entrar á Granada en vigilia de festas y, sobre tot, en vigilia de las de Corpus.

Granada està situada entre montanyes, una de les quals (*Sierra nevada*) està tot l'any coberta de neu.

Lo viatger que no hagi visitat Granada y sobre tot la Alhambra, Generalife, Cartuja y Catedral, no sab lo que es bó.

Encantat mes que sorprés vaig quedar al contemplar aquelles maravelles dels temps á que 's dona per nom *de la barbarie*. Tant de bo tots los bárbaros fossin per lo menos bons pera aixecar monuments que sorprenen als de casa y fan enveja al estranger.

Y no es tan sols en l'Alhambra, ahont s'hi veu la mà de l'invasor árabe, sino que també en moltes cases de Granada antiga, pot véure'hi lo curiós alguna que altra arcada, algun que altre finestral d'aquell estil.

Conta també Granada ab un preciós parque anomenat la Bomba y que ab la fantástica il·luminació d'aquests dies de festes, ténta un bonich cop de vista.

***

En espectacles, ne puch mencionar dos ó tres tan sols, puig lo teatro Liceo estava tancat y en lo Teatro Colón actuaba una companyia de sarsuela que salvo la senyora Vidarurreta, los demás ja poden plegá 'l ram.

En lo teatro d' Isabel la Católica hi trevallava una companyia d' ópera de la qual hi forma part la Nevada, 'sent mestre director un catalá, 'l senyor Tolosa.

La *Sonámbula* fou interpretada admirablement per tots en general, conquistantse nutrits y prolongats aplausos.

La festa principal foren los concerts que baix la direcció del esmentat senyor Tolosa tingueren lloch en lo Palau de Carlos V, situat en la Alhambra.

Mereixen especial menció la cançoneta de *Salvador Rosa* cantada per la Srta. Rosh, y la romança de *D Sebastian* cantada perfectament pe 'l barítono senyor Angelini.

¡Quin efecte mes fantástich presentaban los boscos del voltant de l' Alhambra il·luminats ab llum de bengala, á la surtida del concert!

No dich rés dels molts barracons situats pe 'ls volts de la Bomba y que donan espectacles á preu fet y ab economia.

Ni diré rés tampoch dels toros y professons.

Ni vull esmentar las vetlladas donadas en la plassa de Bibarrambla.

¡Se 'ls tornaria la boca aygua!

CRISTÓFOL LLEGANYA.

Reunions Particulars

ROGER DE FLOR.—*Un beneyt del cabàs y A cop calent*, foren las obras que 's posaren en escena lo diumenge passat en aquet Centre, obtenint un desmenpenyo no mes que regular.

Lo Sr. Clavé, fou l' únich que lográ animar al públich, pues tots los demás sols estiguaren... regulars.

A qui correspongui debém advertir, que la puntualitat que regna en días de funció es molt comentada per la concurrència, paig sempre 's comensa á las 5, en lloch de las 4 á que está anunciat.

Esperem que será atesa aquesta indicació.

BERENGUER.—Ab un notable desmenpenyo fou posada en escena diumenge passat, la comedia catalana *Cofis y mofis*, per la Sra. Varela, y 'ls senyors Vallsmadella, Montpel, Pujol, Got, Tetay (M. y A.) y Clavé; aquest últim inimitable en lo paper de *Plateria*.

Per lo avansat de l' hora no fou possible efectuar l' estreno de *¡Prou comedia!* monólech del Sr. Asmarats, lo qual tindrà lloch en la próxima funció que donará aquest Centre.—R. A.

LA LIRA. (Gracia).—Molt concorregut estava lo gran saló d' aquesta societat l' últim diumenge ab motiu del benefici de la senyoreta Josefiina Carbonell. Se posá en escena la sarsuela *La leyenda del monge* que va agradar moltíssim á la concurrència; encara que 'l Sr. Estapé encarregat del paper de

Valentín, deixá bastant que desitjar, especialment en lo duo que cantá ab *Olvido*, que la senyoreta Casao feya ab molta naturalitat.

Lo Sr. Mir en lo paper de *Simón*, estigué molt felís, acompanyantlo bastant be las Srtas. Carbonell, Brunet y Casao.

Després se representaren *La Marmota y Los Zangolinos*, obtenint la beneficiada molts aplausos en aquesta última.

CAMPOAMOR. (Gracia).—Una funció de benefici 's doná també en la tarde del diumenge, á favor de la simpática senyoreta Elisba Garzón.

Se representá la sarsuela *Colegio de señoritas*, baix la direcció del senyor Barberán que, junt ab la senyora Guixé, la beneficiada, 'l Sr. Travería y un coro de nenas, van obtenir aplausos, en especial la Srta. Garzón que 's presentá ab molt garbo.

Seguí la pessa *Nit de nuvis*, que no signé del tot mal desmenpenyada, gracias á que 'l Sr. Estruch y la Srta. Garzón presentaren dos nuvis com si tament s' hi trobessin.

La sarsuela *El monaguillo* los va venir una mica gran: únicament sobressurtiren lo Sr. Barberán en lo paper de *Juanito* y la beneficiada en lo protagonista. Los demás van fer lo que van poguer.

En la safata s' exposaren los regalos ab que fou obsequiada la senyoreta Elisba.

Acabá la funció á dos quarts de nou, gracias á uns intermedis *interminables*.

Una pregunta: lo burro ó burra que prengué part en *El monaguillo* ¿estaba llogat per horas?

Dihem aixó, perque es ocurrència fer passar aquell animal per la sala en plena representació.—J. A.

CIRCOL MERCANTIL FAMILIAR.—A benefici de la dama jove de dita Societat tingué lloch lo diumenge últim la funció composta de *El gran galeoto*, en que 's distingiren molt (com de costum), los senyors Llorens, Molet y la beneficiada, siguent secundats per la Sra. Bolea, Sr. Clapera y altres; seguí lo desmenpenyo del diálech *Un cop de telas* per lo Sr. Clapera y la beneficiada Srta. Consuelo Palá.

Una sombrilla, un vano, dos anells y uns rosaris (¡!) foren los regalos ab que fou obsequiada la senyoreta Palá, mostra de las simpatías que ha sapigut crearse en dita Societat.

LA AFRICANA.—Diumenge á la nit, ab numerosíssima concurrència, se posá en escena 'l drama *En el seno de la muerte*, baix la acertada direcció del senyor Bach.

En lo desmenpenyo s' hi lluhí notablement lo senyor Gibert que féu un *Jaime* de primera; lo senyor Amado bastant be, si 's ten compte que fou lo primer cop de surtir en escena. Creyem, no obstant, que en lo successiu millorarà, fent desaparéixer algú defecte que se li nota, propi de tot aficionat. Lo senyor Chillida passador. Lo senyor Casas, la vritat, nos créyam qu'esa catalá, pero casi 'ns van convenecer qu' es de la terra de *Marta Santísima*; apart d' aixó s' va portar algo bé. Dels demás..... no cal parlarne.

Sr. Bach; ¿no li sembla que de las obras catalanas ne traurian mes partit y no 's exposarian á fer tantas *entracaladas*?

Vosté té la paraula.—BARBA-ROJA.

LOPE DE VEGA.—Cada día 's ven mes animada per distingida concurrència que ab merescuts aplausos demostra ben clar als senyors encarregats de las representacions lo que adelantan en los seus treballs.

Lo psassat diumenje y ab motiu de las representacions de *La casa de campo*, *Cástor y Polux*, *El final de un llo* y *Cap y Cúa*, 's va reunir en lo saló de aquesta Societat un tan escullit com numerós públich que tributá una verdadera ovació á la simpática senyoreta Guart (E.) y al jove Sr. Sanchez, (recentment nombrat director de escena per sos meritoris treballs), los quals en *El final de llo* semblaban dos artistes y no dos aficionados.

Foren ben secundats per las Srtas. Guart (A.) y Julià, y 'ls Srs. Sanchez (E.), Roig, Salve, Viñals, Ferran y Pontdevila.

Hasta una altra.—NIN.

Colaboració admesa

Las compañías

Faula

(SONET)

Un gat y una gateta eran amichs,
y may pera menjar tenian dos plats,
sino que 'ho feyan en un sempre plegats
sens que passessin penas ni fatichs;
Los senyors de la casa eran ben richs;
ells de vianda 's veyan atipats,
y estant aixi en la cuyna atareats
los plers qu 'ls dos tenian no eran xichs
En altre pis proper hi havia un gat
qu 'un dia [marrameus] grans va sentir
de la petita gata del costat,
quant per un tall ab lo seu gat renyí,
Llavors, com un profeta, aixis va dir;
—Mes val ser sol que mal acompanyat.

A. B. C.

Saló de descans

La companyia de sarsuela que dirigeix don Eduardo P. Ferrán, en la que hi figura com á primera triple la Srtas. Amparo Navarro, lo próxim dissapte día 9, donará una funció en la Societat coral «La Marmota», de Sans, composta de las sarsueletas *Los baturos*, *El gorro frigio* y *¡Viva mi niña!*

En lo teatro «Casino Cortense» de las Corts, lo diumenje per la tarde representarà la mateixa companyia las obras *Chateau Margaux*, *Los Valientes* y *Dos canarios de café*.

Lo día 10 del corrent, en lo local ahont están instaladas las societats «Roger de Flor» y «Berenguer», tindrà lloch lo benefici del aixirit y estudiós jove D. Miquel Clavé, sócio de dits Centres, ab las obras *Vida alegre y muerte triste* (sentim no hagi escullit una obra catalana) y l' estreno del diálech *Clavé, ó Agencia de matrimonis*, escrit expressament pera 'l beneficiat lo qual representa quatre tipos distints.

Dadas las moltas simpatías ab que conta, augurem al Sr. Clavé un lluhit benefici.

En lo Circol de prooietaris de Gracia ha alternat ab las representacions de sarsuela una funció de ópera italiana en la que 's va cantar *La Traviata* baix la direcció del Mre. Sanmartí y desempenyada per la Sra. Sainz, lo aplaudit tenor Sr. Mir y altres artistes que van secundar be als que deixem esmentats.

La companyia d'ópera del empresari Rodrigo está acabant la primera part de la excursió per diferents provincias. Ara últimament han deixat de formarne part la Sra. Bonaplata y 'l Sr. Merolles, conti-

nuanthi encara la Srta. Gasull y 'l Sr. Ventura, tots paisans nostres. Ara funciona dita companyia en Pamplona, y acabat passarà á Cádiz.

Ha comensat á publicarse en la Habana un setmanari catalá, titolat, «La Honorata», dirigit per don Joan Mirabet.

Saludem ab gust la seva aparició.

Hem tingut lo gust de rébrer *Un saludo militar*, especie de poema d' assumpto militar, original del jove escriptor D. Francisco Cortacans. Dita obreta está escrita en un istil enérgich molt propi del fet que desarrolla, fent gala d' una expontaneitat bastant plausible y de gran varietat de metros pera fer més agradable la lectura. Va dedicada al Ilustre Sr. D. Pere Cornel y Cornel, coronel del Regiment de Guipúzcoa, y 's ven en tots los kioscos al modich preu d' un ral.

Ja en prepmsa 'l numero, hem rebut carta de Manresa. La publicarem dijous vinent.

Cavilacions

XARADA

Prima es membre de persona,
prima dos quart es ciutat,
altra ciutat quart primera
y á més una capital;
Segona quarta segona
serveix pe'l joch de billar;
prima dos un arbre vera
que per las montanyas hi ha.
La tercera per sí sola
es lletra y 't dich bastant,
y es lo tot un edifici
que té molt que repelar.

RUGH NAFRAT.

Soluciones á las cavilacions del n.º 84

Conversa.—Sebastopol.

—¿Sabs quantas n'hi há?
—¿De qué
—De banyas al cap del bou.
—¡Ves ara quina gracial Dugas.
—¡Així sí! ¡Ben dit, ho has acertat.
—¡Jal! ¿Que't pensabas?
—Re: que no 'm pensaba que sabessis tant.
—Be: donchs pensabas malament
—Pensa mal... ¡Oh! no es pas cert lo ditxo.
—Aquet cop noy l'has errada, porque t' ho he endevinat. ¿Que t' apostas que tu no endevinas d' ahont vaig arribar ahir?
—¿De Sant Boy potser.
—¡Ca! A Sant Boy t' hi portarán antes d' que ho endevinis.
—¿Tan difícil es?
—No ho es gens, porque tots dos ho havem dit en escala decendent d' ensá, que enraunem y fins que tu l'has errada.

Combinació.—Sebastiana y paraula.

Geroglífich.—Una quartera te dotze quartans.

Trenca-closcas.—Barba-roja, Los segadors.

Las han endevinat los Srs. Simón del Sol y Lluquet á qui correspon lo premi ofert de un retrato de D. Frederich Soler. Als que envihin endevinadas las del número d' avuy y dels núm. 86 y 87, se 'ls regalará un abono dels Banys Orientals.

Gorrespondencia particular

C. Torrents: ha fet tart.—C. B.: vegi 'l núm. 74.—J. Barreira: lo rebrá ab aquet. Gracias del envío —E. Roig (Mataró): ho tindrà la setmana entrant.—Bendahan (Oran): remetem nombament.—A. Rafi (S. Boy): serveix, ja ho veurá.—Mayet y J. T. R.: está ja en cartera lo seu: ja surtirá.—J. Sabater (Sabadell): gracias.—J. Canyellas: la llejirem tota.—J. Bernadó: arreglada podrem compláurel.—Bartumeuhet de Gracia: esperan tanda.—J. Juvany (Palautordera): rebut 3 pessetas.

PUJOL Y SOLÉ IMPRESORS, TALLERS, 45.

PERRUCAS Y POSTISSOS
DE TOTA CLASSE
PERA TEATROS
Gran Saló
pera afeitar, tallar y rissar cabells
EN LA
PERRUQUERIA DE
Vicens García
Conde del Asalto, 6, pral.-Casa establerta desde 1840

Construcció de Teatros

SERVEY COMPLERT Y BÓ
pera guardarropias
Pera informes y detalls, dirigir-se al
juster del carrer d' Estruch, 11
BARCELONA

Peluquería Artística
Saló pera afeitar, rissar y tallar lo cabell
DE
LLUIS ANGLADA
Gran assortit de perrucas
y tota classe de postissos per' artistas
de teatro
Rambla del Centro, 7, ent.º
BARCELONA

CONTRACTES PERA ARTISTAS

ARXIU LIRICH-DRAMÁTICH

DE

Bonnin germans

Copisteria de vers y música

Servey á tots los punts d' Espanya

PREUS ECONOMICHS

Carrer del Vidre, 2, 4.^{rt} tocant al de Fernando VII

BARCELONA

Despaig cada dia, fins á las 9 del vespre

AGENCIA DE TEATROS

Pianos Alemanys
LOS MILLORS Y MES BARATOS DEL MÓN
FABRICATS PER

Paul Werner's

Bon sonido y construcció elegant.
Se ven al contat y á plassos

N. AGUSTÍ

Muntaner, 17, ent.º 1.º - BARCELONA

NOVAS ESTUFAS AMERICANAS

DE ELEGANT CONSTRUCCIÓ

Ab ellas s' obté foch continuu sens molestia
y s' consegueix posarlas á tota temperatura

Unich representant en Espanya

NICOLAU AGUSTI

Muntaner, 17, ent.º 1.º - BARCELONA.

TRENCADURAS

Se curan aviat y radicalment ab lo Braguer mecánich
regulador inventat per l' especialista Sr. Palau. Recomana-
nat per tots los metjes eminents y premiat en la última
Exposició de Barcelona. Té concedit Real privilegi.
Carrer Ample, 12 y 14, al costat de la Iglesia de la
Mercé.

Consultori ortopédich de 8 á 1 y de 3 á 8

Llunas assogadas

PERA MÍRALLS

de Ortega y Badia

Depòsit de cristalls—Baldosas

Baldosetas, etc., etc.

Teléfono núm. 1397

Carrer de la Condessa de Sobrediel, 3

BARCELONA

Máquinas pera fer mitja

Las mellors del món

S' hi fan mitjas, mitjons, camisetes de punt d' agulla igual que á la má, comensa-
das y acabadas á la mateixa máquina, proporcionant la mellor manera de gua-
nyarse la vida á casa. — Se ven á plassos y al contat. — Exportació á qualsevol
població. — S' ensenya de franch á treballarhi.

N. Agustí Manyosa.—Regomir, 25 y 27, botiga

CONCORDIA

Carme, 33

Máquinas de
casir, máqui-
nas de fer mitja

SANTASUSANA

PREUS SENS COMPETENCIA

Taller pera adobar tota classe de máquinas — Se ven á plassos y al comptat

Carrer del Carme, 33—BARCELONA

Aparatos pera
pendre dutxas.

Carme, 33